

Question Bank

B .A. (Part III), (Semester VI), (CBCS Pattern)

SANSKRIT (DSE), (Paper - XVI)

व्याकरण आणि भाषिक कौशल्ये

Sub. Code - 75810

प्रश्न-१ योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा. (५)

०१. इंद्र हा संस्कृतभाषेचा ----- व्याकरणकार होय.

(अ) प्रथम (ब) द्वितीय (क) तृतीय (ड) दशम

०२. कोणाला वेद पुरुषाचे मुख मानलेले आहे ?

(अ) व्याकरणाला (ब) निरुक्ताला (क) वेदांना (ड) वेदांना

०३. पाणिनी, कात्यायन, पतंजली यांना व्याकरणाचे ----- असे म्हणतात.

(अ) देव (ब) ऋषि (क) मुनित्रय (ड) गुरु

०४. ----- ६ व्या शतकात वाक्यपदीय हा व्याकरणावरील ग्रंथ रचला.

(अ) व्यासाने (ब) पाणिनीने (क) भर्तृहरीने (ड) भासाने

०५. भट्टोजी दीक्षित यांनी ----- ही व्याकरणावरील ग्रंथरचना केली.

(अ) शब्दशेखर (ब) कार्तिके (क) सिद्धांतकौमुद (ड) अनुशासन

०६. ----- हा जागतिक व्याकरणकुळाचा मुकुटमणी आहे.

(अ) भर्तृहरी (ब) उद्भट (क) पाणिनी (ड) वरदराज

०७. भोज याने ----- नावाचा व्याकरणावर ग्रंथ लिहिला.

(अ) कौमुदी (ब) सरस्वतीकंठाभरण (क) अष्टाध्यायी (ड) शब्दसागर

०८. ----- अष्टाध्यायी या व्याकरणशास्त्रावरील ग्रंथावर व्याकरणमहाभाष्य हा ग्रंथ रचला.

(अ) भामहाने (ब) वरदराजाने (क) कात्यायनाने (ड) पतंजलीने

०९. ----- संस्कृतमध्ये अच् ही संज्ञा आहे.

(अ) शब्दांना (ब) स्वरांना (क) व्यंजनांना (ड) अक्षरांना

१०. संधीचे ----- प्रकार आहेत.

(अ) १४ (ब) ३ (क) ४ (ड) १२

११. प्रथमा विभक्तीचे कारक कोणते आहे?

(अ) अधिकरण (ब) करण (क) कर्म (ड) कर्ता

१२.कर्ताकारकविधायकं सूत्रं किम्?

(अ)स्वतन्त्रः कर्ता (ब) ध्रुवं अपायो अपदानम् | (क) आधारो अधिकरणम् | (ड) साधकतमं
करणम् |

१३.साधकतमं -----।

(अ)क्रम (ब) करणम् (क) कर्ता (ड) कर्म

१४. ध्रुवमपाये ----- ।

(अ)करणम् (ब) कर्म (क) अपादानम् (ड) अधिकरणम्

१५. आधारो ----- ।

(अ)अधिकरणम् (क) अपदानम् (क) संप्रदानम् (ड) संबोधनम्

१६.तृतीया विभक्तीचे कारक ----- हे आहे.

(अ)संबन्ध (ब) कर्म (क) कर्ता (ड) करण

१७. अपादान कारकाची ----- विभक्ती आहे.

(अ)तृतीय (ब) पंचमी (क) षष्ठी (ड) चतुर्थी

१८.अधिकरण कारकाची ----- विभक्ती आहे.

(अ)सप्तमी (ब) प्रथमा (क) द्वितीया (ड) संबोधन

१९.तच्छिवः हे उदाहरण कोणत्या संधीचे आहे?

(अ)देशी (ब) व्यंजन (क)स्वर (ड) विसर्ग

२०.एचोऽयवायावः हे सूत्र कोणत्या संधीचे आहे?

(अ)व्यंजन (ब) स्वर (क) विसर्ग (ड) हल्

२१.अतो रोरप्लुतादप्लुते हे सूत्र ----- संधीचे आहे.

(अ)स्वर (ब) व्यंजन (क) विसर्ग (ड) देशी

२२.स्तोः श्चुना श्चुः हे सूत्र -----संधीचे आहे.

(अ)हल् (ब) विसर्ग (क) स्वर (ड) अच्

२३. रमेशः हे उदाहरण ----- संधीचे आहे.

(अ)व्यंजन (ब) विसर्ग (क) अच् (ड)

शब्द

२४.संतोषःहस्तेन लिखति या वाक्यातील हस्तेन या पदाची कोणती संज्ञा आहे?

(अ)अंतर (ब) क्रम (क) कर्ता (ड) करण

२५. खगाः नीडे निवसन्ति या वाक्यातील नीडे पदाची कोणती संज्ञा आहे?

(अ) अधिकरण

(ब) संप्रदान

(क) कर्ता

(ड) कर्म

प्रश्न-२ मोठे प्रश्न

(१०)

- १) संस्कृत व्याकरणाची परंपरा स्पष्ट करा.
- २) संस्कृतव्याकरणकार पाणिनी यावर सविस्तर निबंध लिहा.
- ३) वार्तिककार कात्यायन यावर निबंध लिहा.
- ४) व्याकरणमहाभाष्याकार पतंजली यावर सविस्तर टीप लिहा.
- ५) हल् संधी उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- ६) अच् संधी उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- ७) संस्कृतसंधीवर निबंध लिहा.
- ८) विभक्ती उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- ९) द्वितीया विभक्तीवर सविस्तर टीप लिहा.
- १०) तृतीया विभक्तीवर निबंध लिहा.

प्रश्न-३ मोठे प्रश्न

(१०)

- १) चतुर्थी विभक्ती सोदाहरण विशद करा.
- २) संस्कृत कारकांवर सविस्तर निबंध लिहा.
- ३) विभक्त्यर्थ सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ४) पंचमी विभक्ती उदाहरणांसह विशद करा.
- ५) सप्तमी विभक्तीवर निबंध लिहा.
- ६) स्वरसंधी सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ७) षष्ठी या विभक्त्यर्थावर निबंध लिहा.
- ८) संस्कृत व्याकरणातील संप्रदाय स्पष्ट करा.
- ९) संस्कृत व्याकरणातील संप्रदायावर निबंध लिहा.
- १०) व्यंजनसंधीवर सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न ४. सूत्रे स्पष्ट करा.

(१५)

१. इको यणचि (६. १. ७७) |
२. एचोऽयवायावः (६. १. ७८) |
३. आद् गुणः (६. १. ८७) |
४. वृद्धिरेचि (६. १. ८८) |
५. वृद्धिरादैच् (१. १. १) |

६. अकः सवर्णे दीर्घः (६. १. १०१) |
७. स्तो श्चुना श्चुः (८. ४. ४०) |
८. झलां जशोऽन्ते (८. २. ३९) |
९. शश्छोऽटि (८. ४. ६३) |
१०. मोऽनुस्वारः (८. ३. २३) |
११. वा पदान्तस्य (८. ४. ५९) |
१२. छे च (६. १. ७३) |
१३. पदान्तद्वा (६. १. ७६) |
१४. कर्तुरीप्सिततमं कर्म (१. ४. ४९) |
१५. स्वतन्त्रः कर्ता (१. ४. ५४) |
१६. साधकतमं करणम् (१. ४. ४२) |
१७. कर्मणा यमभिप्रैति स संप्रदानम् (१. ४. ३२) |
१८. चतुर्थी संप्रदाने (२. ३. १३) |
१९. ध्रुवमपायेऽपादानं (१. ४. २४) |
२०. अपदाने पंचमी (२. ३. २८) |
२१. षष्ठी शेषे (२. ३. ५०) |
२२. आधारोऽधिकरणम् (१. ४. ४५) |
२३. कर्मणि द्वितीया (२. ३. २) |
२४. कर्तृकरणयोस्तृतीया (२. ३. १८) |
२५. यरोऽनुनासिकेऽनुनासिको वा (८. ४. ४५) |
-